

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 14
ΑΘΗΝΑΙ (136)

Α'
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ
ΔΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΘΙΜΟΝ ΠΥΡΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1968
ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

15-1/10-2/1970

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

1. Ἐξεταζόμενος τόπος (χωρίον, κωμόπολις) *Καληράχη*.....
(παλαιότερον ὄνομα: *Βραβόντζα*.), Ἐπαρχίας *Γρεβενῶν*,
Νομοῦ *Γρεβενῶν*.....
2. Ὄνοματεπώνυμον τοῦ ἐξετάσαντος καὶ συμπληρώσαντος *Ζεμπι-*
λῆς... *Κων/νος*. ἐπάγγελμα *Διδάκκαλος*.....
Ταχυδρομικὴ διεύθυνσις *Καληράχη*... *Γρεβενῶν*...
Πόσα ἔτη διαμένει εἰς τὸν ἐξεταζόμενον τόπον: *4/2* ἔτη.....
3. Ἀπὸ ποῖα πρόσωπα κατεγράφησαν αἱ παρατιθέμεναι πληροφορίες:
α) ὄνομα καὶ ἐπώνυμον *Βαβίλλιος*... *Ρόβας*.....

ἡλικία *56*..... γραμματικαὶ γνώσεις *Β' τάξις*... *6/ταξίον*
Γυμνασίον..... τόπος καταγωγῆς *Καληράχη*
Γρεβενῶν.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΔΟΗΝΩΝ

Α'. α'. ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΚΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟ ΤΟΥ 1920

- 1) Ποῖαι ἀγροτικαὶ περιοχαὶ προωρίζοντο διὰ σποράν καὶ ποῖαι διὰ
βοσκήν ποιμνίων; *Δέν... ὑπῆρχαν... κεχωρισμένην*
περιχαλὶ... βοσκῆς... ποιμνίων.....
Ἐπὶ ὑπῆρχον αὗται χωρίζονται ἢ ἐνηλλάσσοντο κατὰ χρονικὰ διαστή-
ματα; *ἔκρηλλάβεντο*.....
- 2) Εἰς ποίους ἀνῆκον ὡς ἰδιοκτησίαι; α) εἰς φυσικὰ πρόσωπα,
δηλ. εἰς τοὺς χωρικοὺς· β) εἰς γαιοκτήμονας (Ἕλληνας ἢ ξένους, ὡς
π.χ. Τούρκους)· γ) εἰς Κοινότητας· δ) εἰς μονὰς κλπ.
Ἀνῆκον... εἰς... τοὺς... χωρικοὺς... ὡς... ἰδιοκτησίαν
- 3) Ὁ πατὴρ διατηρεῖ τὴν περιουσίαν του συγκεντρωμένην καὶ μετὰ τὸν
γάμον τῶν τέκνων του, διανεμομένης ὑπ' αὐτῶν μετὰ τὸν θάνατόν
του; *ἤ... περιουσία... διανεμέται... εἰς... τὰ...*
τέκνα... τὰν... μετὰ... τὸν... γάμον.....

β'. 1) Οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται μόνον εἰς τὴν γεωργίαν ἢ μόνον εἰς τὴν κτηνοτροφίαν ; ἢ συγχρόνως εἰς ἀμφοτέρας, δηλ. τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν ; ἢ συγχρόνως... εἰς... ἀμφοτέρας... τὰς... ἐργασίας...

2) Οἱ τεχνῖται (δηλ. οἱ βιοτέχναι) ἀσχολοῦνται ἐν παρέργῳ καὶ εἰς τὴν γεωργίαν ; Ναι.

γ'. 1) Εἰς τὰ μεγάλα κτήματα : τῶν γαιοκτημόνων (τσιφλικούχων), τῶν μοναστηρίων ποιοὶ ἐργάζοντο εἰς αὐτά ; καὶ ὑπὸ ποίους ὄρους ὡς ἄτομα ἢ μὲ ὀλόκληρον τὴν οἰκογένειάν των ; Δὲν... ὑπῆρχον... τριαυῶνα... κτήματα...

2) Πῶς ἐκαλοῦντο οὗτοι ; (κολλῆγοι, σέμπροι, μισακάτορες, σημισακάτοροι κλπ.)... Ποία ἦτο ἡ κοινωνικὴ των θέσις ;...

3) Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή των ; (εἰς εἶδος ἢ εἰς χρήμα ;)

4) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ἐργάται ; ἐποχικῶς, δηλ. διὰ τὸ θέρισμα, τὸ ἀλώνισμα, τὸν τρυγητὸν ἢ δι' ὅλον τὸν χρόνον ; Ἀπὸ ποῦ προήρχοντο οὗτοι ; ἦσαν ἄνδρες μόνον ἢ καὶ γυναῖκες ; ποίαν ἀμοιβὴν ἐλάμβανον ; ἡμερομισθίου εἰς χρήμα ἢ εἰς εἶδος ;

5) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ δοῦλοι (ὑπηρέται) ἢ δοῦλαι ; Ἐάν ναι, ἀπὸ ποίους τόπους προήρχοντο ;

6) α) Οἱ νέοι καὶ αἱ νέαι τοῦ τόπου ποῦ ἐπήγαιναν δι' ἀνεύρεσιν ἐργασίας ; Ἐπῆγον... εἰς... γύρω... χωρίον... ἢ... εἰς... διαφόρους πόλεις.

β) Ἐπήγαιναν ἐποχικῶς : ὡς ἐργάται... ἢ ὡς τεχνῖται κτίσται, γύφτοι (σιδηρουργοί), βαφεῖς (μπογιατζήδες), παραματευτάδες (ἐμποροὶ) κλπ. ; Ἐπῆγον... εἰς... διάφορα χρονικά διαστήματα... ὡς... ἐργάται... ἢ... κτίσται.

- δ'. 1) Πώς ἐλιπαίνοντο παλαιότερον τὰ χωράφια: με ζωϊκὴν κόπρον (βοῶν, αἰγοπροβάτων κλπ.), φυτικὴν (μὲ καυσίν: α) τῆς καλαμῖας μετὰ τὸν θερισμόν, β) τῶν θάμνων κλπ.) ἢ μὲ κάλυψιν (παράχωμα) χλόης (τριφυλλιοῦ, λαθουριοῦ κλπ.) δι' ὀργώματος;....

Ἐλιπαίνοντο... μὲ κόπρον... αἰγοπροβάτων...

- 2) Πότε ἐγίνε τὸ πρῶτον χρῆσις χημικῶν λιπασμάτων εἰς τὸν τόπον σας; Ἀπὸ... τοῦ 1950 καὶ γεντεῦθεν...

- ε'. Ἀπὸ πότε χρησιμοποιοῦνται: τὸ σιδηροῦν ἄροτρον καὶ αἱ γεωργικαὶ μηχαναὶ εἰς τὸν τόπον σας; Τὸ εἰδηροῦν ἄροτρον

χρησιμοποιεῖται ἀπὸ τοῦ 1930.....

- 1) Σιδηροῦν ἄροτρον (τύποι αὐτοῦ, δηλ. μονόφτερο, δίφτερο κλπ.).

Εἰς ποῖα κτήματα ἐχρησιμοποιεῖτο (ἢ χρησιμοποιεῖται) κάθε τύπος;

Ποῖες κατεσκεύαζε τὸ ἄροτρον τοῦτο ἢ ἀπὸ ποῦ ἐγίνετο ἡ προμήθεια αὐτοῦ; Ἦτο μονόφτερον καὶ κατεσκεύαζετο

ἐξ οὗ ἀπὸ βιδοκράδων τῆς πόλεως...

Γρεβενῶν ἀπ' οὗ ἐγίνετο καὶ ἡ προμήθειά του.

Παραθέσατε σχεδιαγράφημα (ἢ φωτογραφίαν) ἐκάστου τύπου σιδηροῦ ἀρότρου μὲ τὰς ἀντιστοίχους ὀνομασίας τῶν μερῶν αὐτοῦ, ὡς τοῦ κατωτέρω παρατιθεμένου.

1..... 4..... 7..... 10.....

2..... 5..... 8.....

3..... 6..... 9.....

- 2) Τρακτέρ (ἀπὸ πότε εἶναι ἐν χρῇσει;) Ἀπὸ τοῦ 1955.....

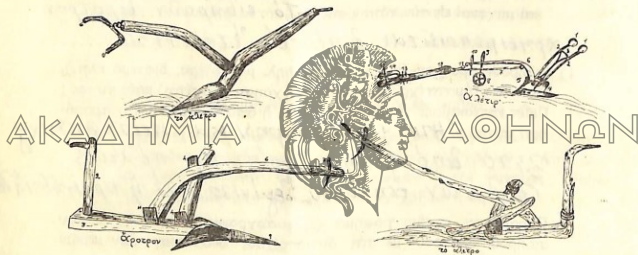
- 3) Μηχανὴ θερισμοῦ... Ἀπὸ τοῦ 1965.....

4) Μηχανή δεσίματος τῶν σταχύων (δεματιῶν). Δὲν. χρησίμευται.

5) Μηχανή ἀλωνισμοῦ .. Ἀ.π.δ. ... 1.9.60. εἶται

στ'. 1) Τὸ ξύλινον ἄροτρον. Ποῖος κατασκεύαζε (ἢ κατασκευάζει) τὸ παλαιὸν ξύλινον ἄροτρον Τ.α... κατασκευάζαν... οἱ.
... ἱ.διδι... αἱ... γεωργαί... ..

2) Ποία ἦτο ἡ μορφή τοῦ παλαιοῦ ξυλίνου ἀρότρου εἰς τὸν τόπον σας καὶ ποία εἶναι σήμερον. Ποῖαι διαφοραὶ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν) εἰς τὸ χρησιμοποιούμενον ἄροτρον εἰς τὸν τόπον σας ἀπὸ τὰ εἰκονιζόμενα ἐνταῦθα ;

3) Ἰχνογραφήσατε τὸ ξύλινον ἄροτρον⁽¹⁾ καὶ τὸν ζυγὸν ὡς ἀπαντᾶται εἰς τὸν τόπον σας καὶ παραθέσατε τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς τοὺς ἀριθμοὺς ἐν χρήσει ὀνόματα τῶν διαφόρων μερῶν καὶ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτοῦ.

1.	6.	11.
2.	7.	12.
3.	8.	13.
4.	9.	14.
5.	10.	15.

(¹) Ἐὰν εἶναι δυνατόν ἀποστείλατε καὶ φωτογραφίαν.

(Ἐὰν ὑπάρχουν διαφοραί, δύνασθε νὰ μεταβάλετε τὴν ἀνωτέρω ἀρί-
θμησην).

- 4) Τὸ ὕνι. Τὸ ὕνι τοῦ ξυλίνου ἀρότρου ἦτο (ἢ εἶναι) μιᾶς μορφῆς διὰ τὴν ἀροτρίασιν ὅλων τῶν εἰδῶν τῶν χωραφιών ; δηλ. τῶν χωματερῶν (λιβάδια, κῆποι) καὶ τῶν πετρωδῶν. — Ἰχνογραφήσατε ἢ φωτογραφήσατε τὸ ἐν χρήσει ὕνι (ἢ τὰ ἐν χρήσει, ἐὰν εἶναι διαφόρων τύπων) καὶ σημειώσατε τὴν χρήσιν ἐκάστου.

Τ.ό...ὕνι...ἦτο...τ.ό...Ἰ.δ.ε.ν...εἰ.ά...τ.ύ.ν...ἀρο-
Τ.ρί.α.δ.ι.ν...ἐ.λ.ω.ν...λ.ῶ.ν...εἰ.δ.ῶ.ν...ῶ.ν...χ.ω.ρ.α.φ.ι.ῶ.ν.

- 5) Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς σπάθης τοῦ ἀρότρου;...ἦτο...κ.αι.μ.ν.-
π.ω.τ.ῶ.ν.....

- 6) Ἦτο (ἢ εἶναι) κατασκευασμένη ἐκ ξύλου ἢ σιδήρου;...ἦτο...ξ.ύ.λ.ο.υ.....

κ.α.τ.ε.κ.ε.υ.α.σ.μ.ῆ.ν.η...τ.ε.κ...ξ.ύ.λ.ο.υ.....

- 7) Ἔργαλεῖα διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ ἐπιδιόρθωσιν τοῦ ἀρότρου (π.χ. σκεπάρνι, πριόνι, ἀρίδι, ἀρνάρι, ξυλοφάϊ κλπ.).....

σ.κ.ε.π.ά.ρ.ν.ι., π.ρ.ι.όν.ι., ἀ.ρί.δα...καί...σ.κ.ε.π.α.ρ.-
ν.ι.ά.ι.....

πριόνι

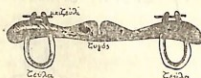
ἀρίδα

ρινι ἢ ξυλοφάϊ (ἀρνάρι)

8) α) Διὰ τὸν ἄροτον (ζευγάρισμα, ὄργωμα) ποῖα ζῶα ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται): βόες ἢ ἄλλο ζῶον, δηλ. ἵππος, ἡμίονος, ὄνος. μέδων.. βοές.....

β) Ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) διὰ τὸ ὄργωμα δύο ζῶα ἢ ἓν; ... Δύο.....

9) Διὰ τὸ ζευγάρισμα μὲ δύο ζῶα ἢ το (ἢ εἶναι) ἀναγκαῖος ὁ ζυγός; ... Εἶναι... ἀναγκαῖος.....

Σχεδιάσατε τὴν μορφήν τοῦ παλαιότερου καὶ τοῦ σημερινοῦ ζυγοῦ (ἢ φωτογραφήσατε αὐτὸν) καὶ ὀνομάσατε τὰ διάφορα μέρη καὶ ἐξαρτήματα αὐτοῦ (π.χ. λουριά, λουῖρα, ζεύλες, πιζεύλια κλπ.).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

10) Σχεδιάσατε ἰδιαίτερος τὴν μορφήν τῶν ζευλῶν τοῦ ζυγοῦ εἰς τὸν τόπον σας.

11) Πῶς λέγεται εἰς τὸν τόπον σας ὁ κρίκος ἐκ σιδήρου, ξύλου ἢ σχοινίου, ὁ ὁποῖος τοποθετεῖται εἰς τὸν ζυγὸν (πολλαχοῦ: λουῖρα, κουλλούρι), προσδένεται δὲ εἰς αὐτὸν τὸ ἄροτρον διὰ τὸ ὄργωμα; (Σχεδιάσατε αὐτόν). λέγεται.. κ.λ.ο.ύρ.. καὶ.. πιρ.σ.δ.ν.ε.τ.α
εἰς.. αὐτὸ.. τὸ.. ἄροτρον.....

12) Ἀπὸ πότε γίνεται τὸ ὄργωμα δι' ἑνὸς ζώου; Δὲν.. ἐκίνετο.. ποτέ
Πῶς γίνεται ἡ ζευξίς του (τὸ ζέψιμον) εἰς τὸ ἄροτρον;.....

Περιγράψατε και σχεδιάσατε (ή φωτογραφήσατε) την σκευήν,
 τήν ὁποίαν φέρει τὸ ἄλογον ἢ ἄλλο ζῶον διὰ νὰ προσδεθῇ
 εἰς αὐτήν τὸ ἄροτρον.....

ζ'. Ἀροτρίασις (ὄργωμα) καὶ σπορά.

α) Ποῖος ὥργωνε παλαιότερον (ἢ σήμερον) ; 1) ἄνδρας (ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ ἀγροῦ ἢ ἄλλος)· 2) γυναῖκα· 3) ὑπηρέτης. Σημειώσατε ποῖα ἢ συνήθεια εἰς τὸν τόπον σας ἔρχιντο...οἱ ἄνδρες
ἄνδρας καὶ ἐν ἑσθίει ἄνδρας ἔρχιντο.
ἢ γυναῖκα.....

β) 1) Περιγράψατε λεπτομερῶς, πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον τῶν βοδιῶν (ἢ τοῦ βοδιοῦ, τοῦ ἀλόγου) εἰς τὸ ξύλινον ἄροτρον. (Παραθέσατε, εἰ δυνατόν, καὶ φωτογραφίαν)

2) Πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον εἰς τὸ σιδηροῦν ἄροτρον.....

3) Πῶς κατευθύνει ὁ γεωργὸς τὰ ζευγμένα ζῶα (ἢ τὸ ζῶον) κατὰ τὸ ὄργωμα· με σχοινί, τοῦ ὁποίου τὰ ἄκρα ἔχουν δεθῇ εἰς τὰ κέρατα τῶν ζῶων ἢ ἄλλως ; (Περιγραφή καὶ σχεδιάσμα ἢ φωτογραφία).

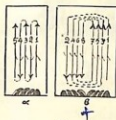
Δὲν ἐγίνετο χρῆμας σὺν δυνάμει μέσον διὰ τῶν
κατενύκτων τῶν ζώων πλὴν τῆς εἰσάδαρι βουκέντρας

- 4) Σχεδιάσατε πώς ἐγίνετο παλαιότερον (ἐπίσης πώς γίνεται σήμερον) τὸ ὄργωμα. Ὁργώνεται τὸ χωράφι μὲ ἀνοιγομένας αὐλακάς (αὐλακίαις) κατ'εὐθείαν γραμμὴν, ὡς τὸ κατωτέρω σχεδιάγραμμα (α);

Ναυ...ὡς...τὸ...εὐχ.εἰδιόγραμμαι... (α). Παλαιότερον...

ἢ ὀργώνεται περιφερειακῶς ὡς εἰς τὸ σχεδιάγραμμα (β);

Εὐχ.εἰδιόγραμμαι...ὀργώνεται...ὡς...εἰς τὸ...εὐχ.εἰδιόγραμμαι...β.

Σημειώσατε μὲ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ποῖον ἐκ τῶν ὀργωμάτων τούτων (α, β) εἶναι ἐν χρήσει εἰς τὸν τόπον σας. Ἐὰν ὑπάρχη ἄλλος τις τρόπος ὀργώματος σχεδιάσατε καὶ περιγράψατε αὐτόν.

- 5) Ἡ σπορὰ καὶ τὸ ὄργωμα τοῦ ἀγροῦ ἐγίνετο (ἢ γίνεται ἀκόμη) εἰς λωρίδας (δηλ. σπορὰς ἢ σποριῆς, ντάμιες, σιασιές, μεσοράδες κλ.π.);

Εὐχ.εἰδιόγραμμαι...σπορὰ...εἰς τὸ...εὐχ.εἰδιόγραμμαι...Τ.ρ.ακτίς...ὡς...κατ'εὐχ.εἰδιόγραμμαι...ὀργώνεται...Ελάχιστοι...ὀργώνεται...εἰς τὸ...εὐχ.εἰδιόγραμμαι...Πῶς ἐχωρίζετο ἡ λωρίς (ἢ σποριά); μὲ αὐλακίαν; ...Μ.εἰ...αὐλακίαν...

- 6) Ποῦ ὑπάρχει ἡ συνήθεια νὰ γίνεται ἡ σπορὰ τοῦ σίτου καὶ ἄλλων δημητριακῶν μόνον μὲ σκαπάνην, δηλ. νὰ μὴ χρησιμοποιῆται ἄροτρον;

- 7) Ποῖοι τρόποι ἢ εἶδη ὀργώματος (ἀροτριάσεως) ἦσαν ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ σήμερον). Δηλ. ἡ διανοίξις τῶν αὐλάκων μὲ τὸ ὕνι: καθέτως, πλαγίως, βαθιὰ κλπ.

Π.λαγίως...εἰς...ὅλα...τὰ...ὀργώνεται...

Εἰς ποῖα ὀργώματα (σποράς) γίνεται χρῆσις τῶν τρόπων τούτων ἢ ἄλλων. ... *ἐν... ἐν... ἐν... ὀργώματα*

γ) Ἀροτριάσεις (ὀργώματα) τοῦ ἀγροῦ πρὸ τῆς σποράς :

- 1) Διὰ τὴν σπορὰν δημητριακῶν. Πόσα ὀργώματα ἐγίνοντο (ἢ γίνονται) καὶ πότε, δηλ. κατὰ ποίαν χρονικὴν περίοδον. Πῶς λέγονται (ὀνοματολογία) τὰ ὀργώματα αὐτά π.χ. καλλουργία, διβόλισμα, γύρισμα κλπ. ... *Ἐν... ἐν... ὀργώματα. Διὰ... τὰ... ὀργώματα... τὸν... Μάρτιον ἢ Ἀπρίλιον, διὰ... τὰ... πρῶτα... τὸν... Σεπτέμβριον ἢ Ὀκτώβριον.*

- 2) Διὰ τὸ φύτευμα κηπευτικῶν. (Ἀπαντήσατε ὁμοίως, ὡς ἀνωτέρω)

Δὲν... ὑπάρχον... κηπευτικά.

- 3) Ἐπὶ πόσα ἔτη δέον νὰ ἀφεθῇ ἀσπάρτον τὸ χωράφι, δηλ. εἰς ἀγρὰνάπαυσιν, διὰ νὰ σπαρθῇ κατόπιν σιτὰρι ἢ ἄλλο δημητριακόν....

Ἐπὶ... 5... ἔτη.

- 4) Πόσα ὀργώματα γίνονται διὰ κάθε εἶδος καλλιέργειας (σίτου, κριθῆς, ἀραβοσίτου, ψυχανθῶν, κηπευτικῶν εἰδῶν κλπ.) καὶ κατὰ ποίαν ἐποχὴν; ... *Ἐν... ὀργώματα.*

- 5) Ποῖα ἐργαλεῖα ἢ σκευὴ χρησιμοποιοῦνται: α) κατὰ τὴν σπορὰν. π.χ. *τὸ δισάκι* εἰς αὐτὸ περιέχεται ὁ σπόρος καὶ ἐξ αὐτοῦ λαμβανόμενος διασκορπίζεται ἐπὶ τοῦ ἔδαφους;

Τὰ... δισάκια... καὶ... ἡ... Τρευβὰς.

β) Μὲ ποῖα γεωργικὰ ἐργαλεῖα (ἢ τυχόν ἄλλα μέσα): 1) καθαρίζονται: τὸ ποδάρι, τὰ φτερά (παρούτια) κ.ἄ. καὶ τὸ ὕνι κατὰ τὴν ἀροτρίασιν (ὀργωμα, ἀλέτρισμα, κάμωμα κλπ.) ἀπὸ τὸ χῶ-

μα ἢ τὰ χόρτα, ριζίδια, τὰ ὅποια κολλῶνται εἰς αὐτά. Μὲ ἑλλειψοειδῆ σιδηρεᾶν ράβδον, ἢ ὅποια ἔχει τοποθετηθῇ εἰς τὸ ἐν ἄκρον τοῦ βουκέντρον ἢ μὲ ἄλλον τρόπον;

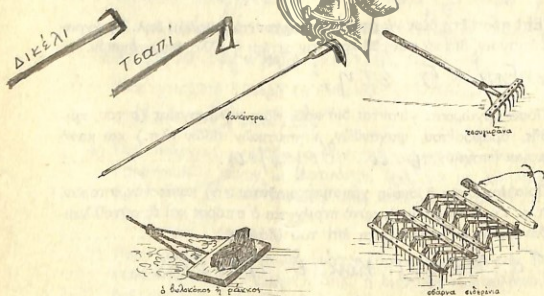
Μὲ ἑλλειψοειδῆ εἰδηρεᾶν ράβδον ἢ...
 ὁποῖα ἔχει τοποθετηθῇ εἰς τὸ ἐν...
 ἄκρον τῆς ξιάλης, (βουκέντρον)....

2) Γίνεται μετὰ τὸ ὄργωμα ἰσοπέδωσις τοῦ χωραφιοῦ (σβάρνισμα, διβόλισμα); ?**ΟΧΙ**!

3) Ἡ σκαφή μερῶν τοῦ ἀγροῦ ποὺ δὲν ἔχουν ὄργωθῇ (μὲ σκαλίδα, τσαπί κ. ἄ.); Νὰ γίνῃ εἰς τὴν θέσιν τῶν ὡς ἄνω (1-3) ἐρωτημάτων περιγραφῇ ἐκάστου ἐν χρήσει ἐργαλείου καὶ νὰ παρατεθοῦν σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίαι. (Παρατίθενται ἐνταῦθα ἐνδεικτικῶς σχεδιάσματά τινων ἐκ τούτων).

τὸ τσαπί καὶ τὸ δικάλι.

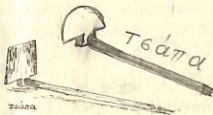
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

γ) Ἐργαλεῖα διὰ σκάψιμον καὶ σκάλισμα τοῦ ἀγροῦ ἢ τοῦ κήπου· π.χ. ὁ κασμάς, ἡ τσάπα κ.ἄ. (Σημειώσατε τὸ ὄνομα, τὴν χρῆσιν

ἐκάστου καὶ παραθέσατε ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν)

Η. Τεάπα

- 6) Ποῖα πρόσωπα βοηθοῦν τὸν ζευγολάτην (ἢ ζευγάν) εἰς τὸ ὄργωμα καὶ πῶς καλοῦνται οἱ βοηθοὶ οὗτοι ὥς καὶ αἱ ἐργασίαι ποῦ ἐκτελοῦν

Η. χυκαῖκα... του... ἢ... ἕνα... ἐνὶ ἡλικίᾳ... ἀχόρι.
"Εκκαφαν... τίς... ἄκρες... ἢ... χύρω... ἀπὸ... τὰ... δένδρα.

- 7) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τὴν σπορὰν ὀσπρίων. Πῶς ἐγένετο ἡ σπορὰ καὶ ἡ καλλιέργεια ἐκάστου εἶδους...

Η. Τὰ... ἐδάκατα... χωράφια... ἢ... καλλιέργεια...
τῶν... ρόβου, τῆς... φακῆς, τοῦ... ρεβυθίου... ἐκτὸς...
πελαχιδῶν... τῶν... φακουλιδῶν... εἰς... ἀάκεαν...

- 8) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τροφὰς τῶν ζώων π.χ. ρόβη, σανόν, τριφύλλι κ.ἄ.

..Τὰ... πιδ... ἐδάκατα...

- 9) Πῶς ἐγένετο πρὸ τοῦ 1920 (ἢ σήμερον) ἡ καλλιέργεια τῶν γεωμηλῶν· ἐσπέρνοντο ἢ ἐφυτεύοντο εἰς αὐλάκια ἢ πρασιεὶς (βραγιεῖς) καὶ ἄλλως.

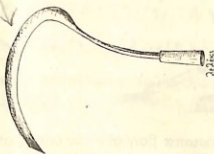
..Δὲν... ἐκαλλιεργεῖτο...

Β'. ΘΕΡΙΣΜΟΣ

α. Ἔργαλεῖα θερισμοῦ.

- 1) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον ἐθερίζοντο παλαιότερον τὰ δημητριακά. (Παραθέσατε τὸ ὄνομα καὶ ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ)

π.χ. με τὸ δρεπάνι, τὸ μαχαίρι κλπ.) ..Ἐξίτητο.....
μέ. τὸ δρεπάνι......

Ἐάν ᾤσαν (ἢ εἶναι ἀκόμη ἐν χρήσει) διαφόρων εἰδῶν δρεπάνια ἢ ἄλλα μέσα θερισμοῦ, παρακαλοῦμεν νὰ τὰ περιγράψετε· ἐπίσης νὰ σχεδιάσετε τὰ ἐργαλεῖα ἢ νὰ τὰ φωτογραφήσετε.....

.....Δὲν ὑπάρχουν ἄλλα......

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

2) Μὲ δρέπανα ἢ μὲ ποῖα ἄλλα ἐργαλεῖα (π.χ. κόσσες) ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) τὰ χόρτα (π.χ. τὸ τριφύλλι κλπ.) διὰ τροφήν τῶν ζώων· (βλ. παράδειγμα εἰς τὴν κατωτέρω εἰκόνα). μέ. γ.χ. κρέβια
(ὡς ἡ παρούσα εἰκών.)

3) Ἡ λεπίς (δηλ. ἡ κόψη) τοῦ δρεπανιοῦ ἢ ἄλλου θεριστικοῦ ἐργαλείου ἦτο ὀμαλή ἢ ὀδοντωτή; (Σχεδιάσατε αὐτήν).....
Ὁμολ. ὡ......

4) Πῶς ἦτο κατεσκευασμένη ἡ χειρολαβή του· (σχεδιάσατε ἢ φωτογράφησατε αὐτήν). Ὁ σιδηροῦς σκελετὸς πῶς ἐλέγετο;.....
Ξύλινη· χειρολαβ. ὡ......

5) Ποῖος κατεσκεύαζεν αὐτὰ τὰ θεριστικά ἐργαλεῖα (π.χ. τὰ δρεπάνια κ.ἄ.) *ἐκ δ. η. ρουρ. χαλ. ... π. ο. λ. ε. κ. ... γ. ρ. β. εν. ω. ν*

6) Ἦτο παλαιότερον (ἢ εἶναι ἀκόμη) ἐν χρήσει καὶ ὁ θερισμὸς μετὰ τὰς χειράς, δηλ. δι' ἐκρίζωσης καὶ ὄχι διὰ κοπῆς τῶν δημητριακῶν ἢ ὀσπρίων (π.χ. τῆς κριθῆς, τῶν ρεβιθιῶν) ἢ τροφῶν τῶν ζώων (τῆς ρόβης κλπ.) *ἀ. εν. ... ἡ. γ. α. ... ο. ἰ. γ. ε. ... εἶ. ν. αἰ. ... δ. ἰ. δ. ... γ. δ. ... δ. η. η. γ. - τ. ρ. ι. α. κ. ἄ. ... ἡ. γ. α. ... μ. ὀ. ν. α. ... δ. ἰ. α. ... ὠ. ρ. ι. β. ῥ. ἰ. ν. α. ... ὀ. β. η. ρ. ι. α. ... ρ. ὀ. β. η. , φ. α. κ. ῥ. ῖ. , ρ. ε. β. ι. θ. ι. α. , λ. α. δ. ο. ῥ. ῖ. α.*

β. Θερισμὸς τῶν δημητριακῶν.

1) Εἰς ποῖον ὕψος ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) μετὰ τὸ δρεπάνι ἢ ἄλλο κοπτερόν μέσον ὃ σῖτος, ἡ κριθή, ἡ βρώμη, ἡ σίκαλις κλπ. *ο. ρ. 5. ... ἐ. κ. α. γ. ο. β. γ. α.*

2) Οἱ στάχυες ποῦ ἔμεναν (ἢ μένουσιν) εἰς τὸ χωράφι μαζί με τὴν ρίζαν μετὰ τὸν θερισμὸν πῶς ἐλέγοντο (ἢ πῶς λέγονται).

3) Ποῦ ἀκολουθοῦν τοὺς θεριστὰς ἄλλα πρόσωπα (γυναῖκες ἢ παιδιὰ), τὰ ὅποια παραλαμβάνουν ἀπ' αὐτοὺς τὰ δράγματα (δραξίς, πιάσματα, χειρές, χερόβολα) τῶν σταχυῶν καὶ τὰ τακτοποιοῦν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Μήπως οἱ ἴδιοι οἱ θερισταὶ ἀποθέτουν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὰ δράγματα ;
οἱ ... ἰ. δ. ι. α. ... οἱ ... θ. ε. ρ. ι. ε. τ. ο. υ.

4) Πῶς τοποθετοῦνται τὰ δράγματα (οἱ χειρές) ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Πολλὰ ὁμοῦ ; Πόσα; Μήπως τοποθετεῖται ἕκαστον δράγμα (πιάσμα τῆς χειρὸς) χωριστά ; "Οπου τοποθετοῦνται πολλὰ μαζί, αἱ κεφαλαὶ τῶν σταχυῶν εὐρίσκονται πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν ἢ διασταυρῶνται. (Περιγράψατε λεπτομερῶς) *ἀ. ἰ. α. β. α. ὠ. ρ. ἰ. ν. ο. ν. ἡ. γ. α. ... οἱ ... χ. ε. ρ. ῖ. ε. ... ἀ. ν. ἄ. ... δ. ῥ. ὀ. β. ... ἡ. γ. ... ἀ. ν. ἄ. ... γ. ρ. εἰ. σ. ... δ. ἰ. α. ... ν. αἰ. ... δ. ἰ. α. ... κ. ο. λ. ἰ. ν. ε. γ. α. ... ἡ. δ. ... δ. εἰ. β. ῥ. ο. ... ἡ. ὤ. ν. ... δ. ε. ρ. α. ὠ. ἰ. ν. ...*

5) Πώς λέγονται τὰ τοποθετούμενα μαζί δράγματα ; Πολλαχοῦ κα-
λοῦνται ἀγκαλιές. ... Χ.ε.ρ.ι.ε.ς

γ. Οἱ θερίσται.

- 1) Ποῖοι θερίζουν : ἄνδρες καὶ γυναῖκες ; Ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν)
θερίσται, οἱ ὅποιοι ἤρχοντο ὡς ἐπαγγελματίαι δι' αὐτὸν τὸν
σκοπὸν ἀπὸ ἄλλων τόπων καὶ ποῖον ;

Θερίζουν... οἱ... ἄνδρες... καὶ... αἱ... γυναῖκες...
μαζί... Ἐπαγγελματίαι... θερίσται...
δὲν... ὑπάρχουν...

- 2) Πῶς ἡμείβοντο οὗτοι με ἡμερομίσθιον (μεροκάματο) ἢ κατ'
ἀποκοπὴν (ξεκοπῆς). Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή· εἰς χρῆμα ἢ εἰς
εἶδος ; Τὸ ἡμερομίσθιον ἦτο μετὰ παροχῆς φαγητοῦ ἢ ἄνευ
φαγητοῦ ; (Παραθέσατε μετὰ τὰς πληροφορίας καὶ τὴν σχετικὴν
εἰς τὸν τόπον σας ὀνοματολογίαν)

- 3) Οἱ ἄνδρες ἢ αἱ γυναῖκες ἔφερόν τι εἰς τὰς χεῖρας πρὸς προφύ-
λαξιν, ἰδίᾳ τῆς ἀριστερᾶς, κατὰ τὸν θερισμόν ; Ἐπίσης κατὰ
τὴν ἔναρξιν τῆς ἐργασίας τὴν πρώτην ἡμέραν περιεβάλ-
λυντό τι εἰς τὴν μέσσην τοῦ σώματος διὰ νὰ μὴ αἰσθάνωνται
κόπωσιν (δηλ. νὰ μὴ πονῇ ἡ μέση των) ;

Εἰς... τὰς... χεῖρας... δὲν... ἔφερον... τίποτε...
οἱ... ἄνδρες... ἔζωναν... αἱ... μέση... ἐν...
ζωνάρει...

- 4) Ἐδίδετο (ἢ δίδεται) προσοχή ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος ἢ τοῦ μηνὸς καθ' ἣν πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ὁ θερισμός ;

90. λες... τῆς... ἡμέρας... μποροῦν... νὰ... ἀρχίσῃ
δ... θερισμός... τεκνός... τῆς... Τρίτης....

- 5) Ἐτραγουδοῦσαν (ἢ τραγουδοῦν) κατὰ τὸν, θερισμόν σχετικὰ τραγούδια ; Καταγράψατε αὐτά. **Νομ**.....

.....
.....
.....

- 6) Ποῦ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ θερισμοῦ, προτοῦ τελειώσουν, ἀφήνουν εἰς τὸ χωράφι ἓνα μέρος αὐτοῦ ἀθήριστον. Τί κάμνουν τοὺς στάχυν πού μένουν ἀθήριστοι ; (Εἰς τινὰς τόπους θερίζουν τὸ μέρος αὐτὸ σταυροειδῶς καὶ με τοὺς ἀποκοπέντας στάχυν πλέκουν σταυρὸν ἢ ψάθην, τὴν ὁποίαν τοποθετοῦν εἰς τὸ εἰκονοστάσι κλπ.).

Περιγράψατε λεπτομερῶς ὅπου υπάρχει σχετικὸν ἢ ἄλλο τι εἶθιμον. **Στὸ τέλος τοῦ θερισμοῦ θερίζαν**

σταυροειδῶς ἓνα τεμάχιον πρὸς τὸ ἔλεγον
δράκο. Τὰ στάχυν του... τὰ ἔπλεκον
καὶ τὰ τοῖσιν του... τρέπαν, ὡστε... ἐκχυμίζετο
ἓνα... εἶδος... χτενίσου... (χτενί)... καὶ... τὸ ἐτο-

προθετοῦσαν... μέγα... εἰς... τὸ... ἔως... τὴν
ἄλλη χρονιά πρὸς δὲ ἀρχίζῃ ὁ νέος ὄρεος. Στὸ

τέλος τοῦ θερισμοῦ ἐπένεον τὰ δερπάνια πρὸς τὰ ἔλαια καὶ ἔλεγον:
δ. Τὸ δέσιμον (δεμάτιασμα) τῶν σταχῶν. τὸ χρένον τότε νὰ γίνῃ τὰ
βάρια μας,

- 1) Πότε ἐγένετο τὸ δεμάτιασμα, ἦτοι τὸ δέσιμον, τῶν θερισμένων σταχῶν. Ποίαν ἡμέραν ; Ἀμέσως μετὰ τὸν θερισμόν ; Τὸ ἐσπέρας ἢ μήπως ἔπρεπε νὰ μείνουν οἱ στάχυν εἰς τὸν ἥλιον πρὸς ξήρανσιν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ;

ἦσαν... ἦσαν... ἔφα... ἔδεναν... τὴν... ἰδία... μέρα
ἀνέβαν... ἦσαν... ἔφα... ἔδεναν... ἔλεγον
εἰς... νὰ... ξηραθοῦν...

- 2) Πώς ἐγίνετο τὸ δεμάτιασμα ; Ποῖος ἔδενε τοὺς στάχους καὶ ποῖος τοὺς μετέφερε καὶ τοὺς παρέδιδεν ὡς χερίες, ἀγκαλιές ; Πῶς ἐδέοντο· με κοινὰ σχοινία, με σχοινία κατεσκευασμένα ἀπὸ βελονοειδεῖς θάμνους, π.χ. βροῦλα, σπάρτα κλπ. Κατὰ τὸ δέσιμον τῶν δεματιῶν μήπως ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ ἐργαλεῖόν τι ; Περιγράψατε λεπτομερῶς τὴν ἐργασίαν ταύτην μετὰ παραθέσεως σχετικῶν σχεδιασμάτων ἢ φωτογραφιῶν..

Τὰ δέματια ἐδέοντο ἀπὸ τῶν ἀνδρῶν, ποῦ
 ἔδερίζαν καὶ αὐτοί, ὅταν δὲν ἔγχευον τὰ
 μέτρα δέμας. Τίς χερίες τῶν τίς πορὶ
 δίδαν μερικαί τεκ. γων. ἄλλων δεριετῶν...
 Ἀπὸ τῶν δέμας μετὰ χερίων χερίων
 λο... ἀπὸ γὰρ βρίζα (εἰκαλί), καθὼς καὶ
 ἔνα καμπυλωτὸ μικρό ξύλον ὡς ἐργαλεῖον
 τὸν κλιτενίον.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Τὰ δεμάτια μετὰ τὸ δέσιμον ἀφήνοντο εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν ἢ συνεκεντρώνοντο εἰς ὠρισμένον μέρος τοῦ θερισμένου ἀγροῦ ; Πόσα δεμάτια συνεκεντρώνοντο ἐκεῖ καὶ πῶς ἐτοποθετοῦντο ;

Ἀφήνοντο εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν,

.....

.....

.....

ε. Συγκομιδὴ τῶν γεωμήλων.

- 1) Ἀπὸ πότε ἤρχισεν ἡ καλλιέργεια τῆς πατάτας εἰς τὸν τόπον σας ; Δὲν ἐγένετο ποτὲ καλλιέργεια πατάτας.

Πότε γίνεται ἡ σπορά ἢ τὸ φύτευμα αὐτῆς.....

2) Πῶς ἐγένετο (ἢ γίνεται) ἡ ἐξαγωγή (βγάλισιμο) τῶν γεω-
μήλων ἀπὸ τὸ χωράφι; Μὲ σκαπάνην, μὲ ἄροτρον ἢ μὲ
ἄλλον τρόπον. Περιγράψατε τὸ σχῆμα τῆς σκαπάνης, τοῦ
ἀρότρου κλπ. παραθέτοντες καὶ σχετικὸν σχέδιον αὐτῶν ἢ
φωτογραφίαν.

στ. Συγκομιδὴ τοῦ σανοῦ.

1) Ἐσυνηθίξτετο παλαιότερον ἢ διατροφή τῶν ζώων κατὰ τὸν χειμῶνα μὲν ξηρὰ χόρτα (π.χ. σανόν, τριφυλὴν, βίκον); Ἐάν ναί, περιγράψτε πῶς ἐγίνετο ἡ καλλιέργειά του, ἔπειτα ἡ κοπή, ἡ ξήρανσις καὶ ἡ φυλάξις αὐτοῦ.....

κοπή, η θήρανος και η φυλάξις αὐτοῦ.
Δέν. 2260 κηδίζετο. ἡ διατροφὴ τῶν
ζώων... μετ' ἁόρτα... ἡ τροφή των
θηρῶν τὸ δέχτρο.

2) Πότε ἐθερίζετο ὁ σάνος καὶ μὲ ποῖον ἐργαλεῖον (δρέπανον, κόσ-
σαν κ.ἄ.).

(Παραθέσατε και σχεδιάσματα ή φωτογραφίας).....

3) Ζήρασις τοῦ χόρτου καὶ δέσιμον. Ποῖα ἐργαλεῖα ἐκρησιμοποιοῦντο ; (Παραθέσατε μετὰ τῆς περιγραφῆς καὶ τὴν σχετικὴν τοπικὴν λαϊκὴν ὀνοματολογίαν, ὡς καὶ σχεδιάσματα καὶ

φωτογραφίας)

.....
.....
.....

Γ' ΑΛΩΝΙΣΜΟΣ

- α. 1) Μεταφορά τῶν δεματιῶν πρὸς ἀλωνισμόν. Συνκεντρώνοντο πρὸς τοῦτο ἐπὶ τόπου εἰς τὸ χωράφι ἢ μετεφέροντο εἰς ἄλλην θέσιν, π.χ. εἰς τὸ ἀλώνι, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σπιτιοῦ κτλ.

... Μετεφέροντο ἀπὸ τοῦ χωράφου εἰς...
... τοῦ ἀλῶνι...
.....
.....

- 2) Πῶς καλεῖται ὁ χώρος ὅπου τοποθετοῦνται τὰ πρὸς ἀλωνισμόν δεμάτια. Εἰς τινὰς τόπους λέγεται: θεμωνοστάσι, θεμωνιά, θεμωνιάστρα, κλπ. Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς σωρόν; Ὑπάρχει καθωρισμένος τρόπος τοποθετήσεως;

ὅπου συνκεντρώνοντο... ὀνομάζεσθαι... ἐμπε-
νιὰν. Ἡ τοποθέτησις γίνεται εἰς σωρόν, ἀλλ'
ὑπάρχει καθωρισμένος τρόπος τοποθετήσεως...

- 3) Ὑπῆρχεν ἀνέκαθεν εἰς τὸν τόπον σας ἀλώνι διὰ τὸν ἀλωνισμόν τῶν δημητριακῶν; Μήπως ἐγένετο παλαιότερον ὁ χωρισμός τοῦ καρποῦ (τοῦ γεννήματος) ἀπὸ τὰ ἄχυρα εἰς ἄλλον χώρον, δηλ. ὅχι εἰς τὸ ἀλώνι; Ὑπῆρχεν ἀνέκαθεν ἀλῶνι... ὁ χωρισμός τοῦ γενν. ἡμ. α. εἰς...
... τοῦ ἀλῶνι... εἰς τὸ ἀλῶνι...
.....

- 4) Ποῦ κατεσκευάζετο (ἢ κατασκευάζεται) τὸ ἀλώνι. Ἐντὸς τοῦ συνοικισμοῦ, εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας ἢ ἔξω τοῦ χωρίου; Εἰς ποίαν θέσιν; ...
... τοῦ ἀλῶνι... κατεσκευάζετο... εἰς...
... τοῦ ἀλῶνι... τοῦ ἀλῶνι...
.....

- 5) Τὸ ἁλώνι ἀνήκει εἰς μίαν μόνον οἰκογένειαν ἢ εἰς περισσοτέρας ;
ἐὰν τοῦτο ἀνήκη εἰς πολλές οἰκογενεῖας, πῶς γίνεται ἡ χρη-
σίς του, δηλ. με ποίαν σειρὰν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ;

.. Ἀ. κ. ἤ. κ. η. ... εἰς ... μ. λ. α. ν. ... μ. δ. κ. ο. ν. ... οἰκογένειαν,

- 6) Ἀπὸ πότε ἄρχεται τὸ ἁλώνισμα καὶ πότε λήγει ; Ἀ. ρ. χ. ι. β. ε

ἀπὸ ... 1. Ἀ. ρ. χ. ι. β. ε ... ἕως ... 7. δ. ... 7. εἰς ... 7. ο. ... ἰδίον.

- 7) Εἶδη ἁλωνιῶν (ἀναλόγως τῆς κατασκευῆς των)· π.χ. χωματά-
λωνο (με δάπεδον ἐκ χώματος)· πετράλωνο (με δάπεδον
ἐστρωμένον με πλάκες).

(Περιγράψατε τὴν κατασκευὴν ἐκάστου καὶ παραθέσατε σχε-
δίασμα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ) Τ. δ. ... Ἀ. λ. κ. ν. ι. ἤ. ρ. ο. ... π. ε. τ. ρ. ὀ. λ. ο. ν. ο.

Εἰς ... 7. δ. ... μ. ε. ε. α. ν. ... ὑ. π. ἤ. ρ. χ. ι. ... Ἀ. ρ. χ. ι. β. ε. ... ἁ. λ. ο. ν. ο.

ἁ. τ. λ. ο. σ.) ἀπὸ ... ὅ. π. ο. ... ἕ. δ. κ. ο. ν. ο. ... ἡ. ... τ. ρ. ι. χ. ι. ὀ. Ἀ. (τ. δ. ὁ. χ. ο. ι. ν. ι.)

τ. ὀ. ν. β. ἡ. κ. ν. ο. ν. ο.

- 8) Πῶς ἐπίσκευάζεται τὸ ἁλώνι ἐκαστον ἔτος πρὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ
ἁλωνισμοῦ (π.χ. τοῦ χωματάλωνο : καθαρισμὸς αὐτοῦ καὶ
ἐπάλειψις τοῦ δαπέδου καὶ τοῦ γύρω τοιχώματος, ὅπου ὑπάρ-
χει, με πηλὸν ἐκ χώματος ἢ συνήθως διὰ μείγματος κόπρου βοῶν
καὶ ἀχύρων). Ἐκ. Ἀ. δ. Ἀ. ρ. ι. β. ε. ε. τ. ο. ... κ. α. λ. α. ... καὶ. π. ε. ρ. ι. φ. ε. ρ. ε. α.

κ. ὤ. σ. , εἰς ... τ. δ. ὁ. γ. μ. ἔ. ο. ν. ... ὅ. π. ο. ... ἕ. τ. ε. λ. ἡ. κ. ν. ο. ν. ο. ... οἰ. ὁ. ρ. ο. ν. ο.

μ. ἔ. κ. η. ... π. ἕ. τ. ρ. ε. η. ... καὶ. Ἀ. ρ. χ. ι. β. ε. ... τ. δ. χ. ὤ. η. ρ. α. ... ἕ. λ. ἰ. ο. ν. ο. ν. ο.

ἡ. ε. π. Ἀ. λ. ε. ι. ψ. ι. σ. ... μ. ε. ... κ. ὀ. π. ρ. ο. ... β. ο. ὤ. ν. ο.

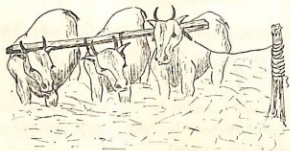
- 9) Ἡ ὥς ἄνω προετοιμασία τοῦ ἁλωνιοῦ καὶ ἡ ἐνάρξις τοῦ ἁλωνι-
σμοῦ γίνεται ὠρισμένην ἡμέραν καὶ ὥραν ;

... ὀ. ρ. χ. ι. ... δ. ἔ. κ. ν. ... ἕ. λ. ἰ. ο. ν. ο. ... ὤ. ρ. ι. α. ρ. ἔ. κ. ν. ο. ν. ο. ... ἡ. ἡ. μ. ἔ. -

... ρ. ο. ν. ο. ... ἡ. ... ὤ. ρ. α. ν. ο.

- 10) Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς τὸ ἁλώνι τῶν δεματιῶν, ὅπου
ὑπάρχει ἁλωνόστυλος, ὡς καὶ τὸ ἀπλωμα τῶν σταχύων πρὸς ἁλω-

νισμόν ; Περιγράψατε τὸν τρόπον τοῦτον ἢ οἰονδήποτε ἄλλον.
 Η...τοποθετῆται...τῶν β.ταχυῶν...εἰς τὸ δ...
 λῶνι...ἡ.το.δ.ρ.β.α...καὶ...ἔρχι.ζε...πρῶτ.α.γῆρ...
 ἀπὸ...τὸ...ἑ.τ.ν.τ.ζ.ι.ρ... (ἄλωνόβ.α.ο)... ..

11) Πῶς γίνεται τὸ ἀλώνισμα τῶν σταχύων διὰ τῆς χρησιμοποιοῦ-
 ῆσεως ζῶων (βοῶν, ἵππων κλπ.).

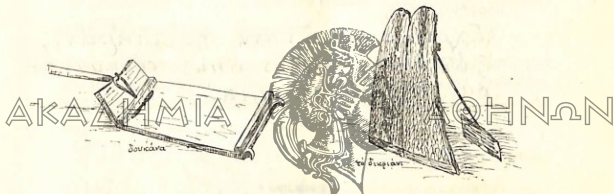
α) Ἀλώνισμα πρὸς ἀχυροποίησην τῶν σταχύων διὰ τῆς καταπατή-
 σεως αὐτῶν ὑπὸ περιφερομένων ζῶων (βοῶν, ἵππων κλπ.).
 Πολλαχοῦ τοποθετεῖται πρὸς τοῦτο καθέτως εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀλω-
 νιοῦ ξύλινος στῦλος, ὅπου δύο μετρων (καλούμενος σπηγερός,
 στρούλουρας, δουκάτη, βουκάτη κ.ά.), ἀπὸ τοῦ ὁποῖου ἐξαρτῶν-
 ται σχοινία, ὡς εἰς τὸ ἀνωτέρω σχεδιαγράφημα, διὰ νὰ συγκρατοῦν-
 ται ἀπὸ τὸ ἕτερον ἄκρον τῶν τῶν ζῶα, ὥστε νὰ περιφέρωνται κυκλι-
 κῶς, «νὰ ἔρχωνται γῦρες», καὶ οὕτω νὰ κόβουν τὰ στάχυα. Εἰς...

τὸ...μέ.ε.ο.ν...τ.ο.ν...ἄλωνι.ο.ν...ἡ.το.δ...ἑ.τ.ν.τ.ζ.ι.ρ...ε.τ.ῶ...
 περὶ.π.εν...1,50...2.μ.ἡ.π.δ...οὐ.τό.ν...ἑ.δ.έ.κ.ο.ν.τ.α.ν...τ.δ...
 ὁ.χ.ο.ι.ν...τ.δ...ἄ.λ.λ.ο...ἑ.κ.ρ.ο...τ.ο.ν...ἑ.χ.ο.ι.ν...ἑ.δ.έ.κ.ο.ν.τ.α.ν...
 ἀπὸ...τὰ...κ.έ.ρ.α.τ.α...τ.ῶ.ν...β.ο.ῶ.ν...καὶ...ἔ.ρ.χ.ο.ν.τ.α.ν...ἑ.τ.ῶ.ν...
 ἡ.ν.κ.λ.ι.κ...ῶ.ς.

β) Πῶς ζεύονται οἱ βόες, τὰ ἄλογα κλπ. διὰ τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ
 ἀλωνισμού. Πῶς συνδέεται τὸ σχοινὶ ἀπὸ τὸν κάθετον ἀλωνό-
 στυλον μὲ τὰ ζῶα; (Εἰς τινὰς τόπους δένεται τὸ σχοινὶ εἰς θηλειές,
 αἱ ὁποῖαι περιβάλλουν τὸν λαιμόν τῶν ζῶων. Εἰς ἄλλους τόπους
 εἰς τὸ ἀλώνισμα διὰ τοῦ τρόπου τούτου δὲν ὑπάρχει στῦλος εἰς τὸ
 μέσον τοῦ ἀλωνιοῦ. Τὰ ἀλωνίζοντα ζῶα περιφέρονται συνδεδε-
 μένα εἰς σειρὰν διὰ σχοινίου, τὸ ὁποῖον σχηματίζει θηλειές περὶ τὸν
 λαιμόν ἐκάστου ζῶου. Περιγράψατε ὅπου ὑπῆρχεν (ἢ διατηρεῖται
 ἀκόμη) ἀλωνισμὸς κατὰ τὸν ἓνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον, παραθέτον-

τες και σχετικας φωτογραφιας η ιχνογραφηματα). Εδ. ξ. κο. κ. γ. η.
α. η. λ. ι. ε. ... α. π. δ. γ. α. κ. ε. ρ. η. η. η. ν. β. α. ω. κ. ... ε. λ. δ. η. ν.
α. ι. ρ. α. ν. ... τ. α. ... δ. λ. α. λ. λ. α. δ. ι. κ. ρ. α. ν. ... τ. η. δ. α. τ. ρ. ι. χ. ι. α. δ.,
(τ. ο. υ. ... α. χ. α. ι. κ. ι. ο. υ.). Εδ. ξ. κο. κ. γ. η. ... ε. λ. ε. ρ. ε. ω. δ. ... α. π. δ. γ. ο. ν.
β. ι. λ. ν. τ. β. ε. ρ. α. ν. ... ω. β. α. ε. ... κ. α. ... μ. α. ι. β. ε. ν. η. ... κ. α. λ. ν. α. ... α. η. λ. λ. η. η.

γ) Ποῦ ἀντὶ τοῦ ἀλωνισμοῦ διὰ τῶν ποδῶν χρησιμοποιεῖται καὶ μηχανικὸν ἀλωνιστικὸν μέσον· π. χ. χονδρὴ ἐπιμήκης σανὶς εἰς ἓν τεμάχιον ἢ δύο, προσαρμοζόμενα. Αὕτη ὥπλισμένη εἰς τὴν κάτω ἐπιφάνειαν διὰ κοπτερῶν μεταλλίνων ἐλασμάτων ἢ ἀποσχίδων σκληροῦ λίθου ἐξαρτάται ἐκ τοῦ ζυγοῦ ἐξευγμένων ζώων, σύρεται δ' οὕτω κυκλικῶς ἐντὸς τοῦ ἀλωνίου ἐπὶ τῶν ἐστρωμένων σταχύων διὰ τὸν ἀλωνισμόν των.

Σημειώσατε, ἔαν ἀπαντᾷ εἰς τὸν τόπον σας τὸ ἀλωνιστικὸν τοῦτο μηχανήμα ἢ ἄλλο τι, τὸ ὄνομα αὐτοῦ (π. χ. δουκάννα, δικριάνι, βωλόςουρος), περὶ τῆς κατασκευῆς του, τὸ σχῆμα καὶ τὰς συνήθεις διαστάσεις. Ἀπὸ ποῦ τὸ ἐπρομηθεύοντο παλαιότερον καὶ σήμερον. Ἐπίσης πῶς γίνεται ἡ χρῆσις του καὶ διὰ ποῖα δημητριακά. Ἠλωνίζοντο (ἢ ἀλωνίζονται) ὅλα τὰ δημητριακὰ μὲ ἀλωνιστικὸν μηχανήμα ; Μήπως π.χ. ἡ κριθή καὶ τὰ ὄσπρια (κουκκιά, ρεβίθια κ.ἄ.) ἡλωνίζοντο διὰ τῶν ποδῶν ζώων ζευγνυομένων καὶ περιφερομένων ἐπὶ τῶν σταχύων τούτων ;

Δεν υπήρχε ούτε έγινε το χρέος...
πέταλαν... μη χακήματος...

- δ) Ἀπὸ ποίαν ὥραν τῆς ἡμέρας ἀρχίζει ὁ ἀλωνισμός, κατὰ ποίαν δὲ διακόπτεται διὰ τὰ ἐπαναληφθῆ τὴν ἐπομένην. ;

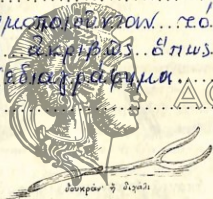
Δ...ἀλωνισμός...ἀρχίζει...πολλή...πρῶτ...
 κού...ἐπελάνει...τίς...ἀπογευματινές...
 ὥρες...τῆς...ἴδιας...ἡμέρας...

- 12) Ποία ἄλλα ἀλωνιστικά ἐργαλεῖα εἶναι ἐν χρήσει; (Εἰς τινες τόπους χρησιμοποιεῖται ἐπίμηκες ξύλον, τὸ ὁποῖον, καλούμενον διχάλι, δικούλι, δουκράνι κλπ., ἔχει τὸ ἄκρον ὀδοντωτὸν ὑπὸ τὴν κατωτέρω μορφήν):

Ἐχρησιμοποιεῖται...τὸ...δικράνι...
 ξύλο...ἀκριβῶς...ἐπὶ...κατὰ...
 ρυ...ἐχέδιαγράμμα...

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

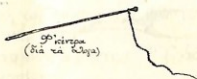
- 13) Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀλωνισμού ὁ γεωργὸς μὲ τὸ διχάλι ἢ τὸ δικράνι, ἐρχόμενος γύρω εἰς τὸ ἀλώνι, ρίπτει ἐντὸς τοῦ κύκλου τὸν ὁποῖον διαγράφουν τὰ ζῶα ἢ τὸ ἀλωνιστικὸν μηχανήμα τοὺς ἀκό-
 πους στάχυν ;

Ναί...

- 14) Ἦτο ἐν χρήσει εἰδικὴ ἀλωνόβερρα διὰ τὴν ὀδήγησιν καὶ τὸ κτύ-
 πημα τῶν ζῶων ; (Ἐν Κρήτῃ λέγεται αὕτη βουκέντρι· ἀλλαχοῦ
 φ'κέντρα). Πόσον μῆκος εἶχε καὶ ποία ἡ κατασκευὴ της ; (Σχε-
 διάσατε τὴν ράβδον αὐτὴν). (Βλέπε κατωτέρω εἰκόνα). Χρησι-
 μοποιεῖται...οἱ...λεγόμενες...βίτες...ἢ τοὶ
 βέρρες...ἀπὸ...κρὰν...λεπτοὺς μῆκους...1 μ. περί-

πιν,

- 15) Πώς λέγεται ἡ ἐργασία τοῦ ἀλωνίσματος ἑνὸς ἀπλώματος, δηλ. ἑνὸς στρώματος σταχύων ἐντὸς τοῦ ἀλωνιοῦ. (Ἐν Κρήτῃ καλεῖται δούλα). Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σίτου, κριθῆς, βρώμης κλπ. ἤλωνίζοντο καθ' ἡμέραν .. *ἀλωνίζονταν... μί.α. ἑξήκω*
ἑξήκω. ἡ. κριθῆς. κ.λ.π. καὶ. δέκ. ὑπερχε
ξεχωριστῶς... ἐνομασίᾳ.....

- 16) Πώς λέγονται οι άλωνισθέντες στάχυες, προτού λιχνισθούν δια να αποχωρισθούν τὰ ἄχυρα ἀπὸ τὸν καρπὸν ; (ἐν Κρήτῃ : μάλαμα)
 ..?Εἰς τὸν... ὁ... ..

- 17) Ποιοι ἀλωνίζουν : ὁ ἴδιος ὁ γεωργὸς με ἴδικά του ζῶα ἢ ὑπάρχον (ἢ ὑπάρχον ἀκόμη) εἰδικοί ἀλωνισταί (ἐν Αἰτωλῖα: βαλμάδες, δηλ. ποσπάτηδες, καλούμενοι ἀλωνοράτοι καὶ ἀγωγάτες), οἱ ὅποιοι εἶχον βόδια ἢ ἄλογα καὶ ἀνελάμβανον τὸν ἀλωνισμόν
- .. Ἀλὼνιζε.. ὁ.. ἴδιος.. ὁ.. γεωργός, με..
 .. δικά του ζῶα

- 18) Πλὴν τοῦ μέσου τούτου με ζῶα καὶ με ἀλωνιστικὸν ἐργαλεῖον ὑπῆρχον παλαιότερον εἰς χρῆσιν ἄλλα μέσα χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχους· π.χ. τὸ κοπάνισμα αὐτῶν με χονδρὸν ξύλον (τὸν κόπανον) ἢ με ἄλλον τρόπον ; (βλ. κατωτέρω ἐν σελ. 26 εἰκόνα).

Αιδ... τα δημογραφικά... δυν. χρησιμοποι-
οῦνται. Άλλα μέτρα... εκτός... αλληλεγγύης πρὸς τὸν

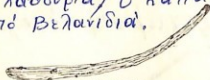
- 19) 'Ο κόπανος οὗτος πῶς ἐλέγετο· ἐκ ποίου ξύλου κατεσκευάζετο· πόσον μῆκος καὶ πάχος εἶχε καὶ ποῖον τὸ σχῆμά του ;

- 20) Τὸ κοπάνισμα τῶν σταχύων ἐγένετο εἰς τὸ ἀλώνι ἢ εἰς τὴν αὐλήν; Διὰ ποῖα δημητριακὰ ἐγένετο (ἢ γίνεται) χρήσις τοῦ κοπάνου (π.χ. φακῆς, ρεβιθῶν κλπ.).

κοπάνισμα... ἐξήρησε...
 πειρῶντων... μόνον... διὰ τὰ... ἀπὸ...
 ρεβίθια, κπιζέλια, λαθούρια) ὃ κάποιος
 ἦσαν φτιαγμένον διὰ Βελανιδιά.

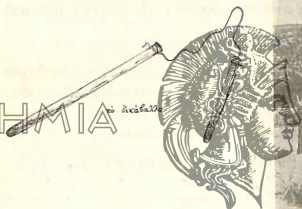

κοπάνος στρουθῶς

ξύλο κοπάνου διὰ τὸ κοπάνισμα
 μικροῦ ἀπὸ δημητριακῶν...

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΔΟΧΗΩΝ

Ὑπὸ πόσων καὶ ποίων προσώπων ἐγένετο; μόνον ὑπὸ τῶν μελῶν
 τῆς οἰκογενείας ἢ καὶ συγγενῶν; Ἀνελάμβανον τὸ ἔργον τοῦτο
 ἄλλα πρόσωπα ἐπ' ἀμοιβῇ; Πῶς ἐκαλοῦντο τὰ πρόσωπα αὐτά;
 Πῶς ἐγένετο τὸ κοπάνισμα τοῦτο διὰ τὰ δημητριακὰ μεγάλων
 παραγωγῶν;

Τὸ κοπάνισμα... ὡς... ἀπὸ...
 ἀπὸ... μέλη... οἰκογενείας...
 παρόντες... ὡς... ἀπὸ... μικροῖς...

- 21) Ποῦ ἐτοποθετοῦντο (ἐξηπλοῦντο) οἱ στάχυες διὰ τὸ κοπάνισμα.
 Ἐγένετο τοῦτο ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ ἐπὶ ξύλου; Πόσαι
 στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σταχύων ἐκοπανίζοντο τὴν ἡμέραν;
 Τὸ κοπάνισμα ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὸν χωρισμὸν τοῦ καρποῦ ἢ

καὶ εἰς τὴν ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων ; (Περιγράψατε λεπτομερῶς τὸν τρόπον τοῦτον χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοῦς στάχους, παραθέτοντες σχεδιαγραφήματα ἢ φωτογραφίας)

- 22) Κατὰ τὸ ἀλώνισμα διὰ τῶν ζώων, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τοῦ κοπάνου, ἐτραγουδοῦντο τραγούδια ; Ἐὰν ναί, ποῖα ;
Κατὰ τὸ κοπάνισμα μήπως ἐλέγοντο εἰδικὰ δίστιχα ἢ φράσεις διὰ τὸν συντονισμόν τοῦ ρυθμοῦ τῆς ἐργασίας ;

Κατὰ... τοῦ... ἀλώνισμα... διὰ τῶν ζώων... δὲν
τραγουδοῦσαν... τραγούδια.....

- 23) Πότε τὸ πρῶτον ἔγινε χρῆσις ἀλωνιστικῆς μηχανῆς εἰς τὸν τόπον σας. Ποῖος τὴν ἐπρομηθεύθη (πρόσωπον, συνεταιρισμός κλπ.). (Περιγράψατε τὸν τρόπον λειτουργίας αὐτῆς)

Χρησὶς... ἀλωνιστικῆς
μηχανῆς... ἐπὶ τῶν... τοῦ... ἀλώνισμα...
τῇ καὶ ἀνῆκεν εἰς... ἀπὸ... ἐξ...
β. Λίχνισμα

- 1) Πῶς λέγονται οἱ ἀλωνισμένοι στάχυες, ἐταίμασμένοι διὰ τὸ λίχνισμα (ἐν Αἰτωλίᾳ : λειῶμα, ἐν Κρήτῃ : μάλαμα). Με ποῖον ἐργαλεῖον σωρεῖται τὸ λειῶμα διὰ τὸ λίχνισμα πῶς λέγεται τοῦτο (εἰς Κρήτην : θρινάκι, εἰς Αἰτωλίαν καὶ Πελοπόννησον : δικριάνι, ἀλλαχοῦ : δικιργιάνι) καὶ ποῖον τὸ σχῆμα αὐτοῦ... Ἐλίσσονταν... σωρεῖται... Ἐμαζεύονταν

μέ... τῇ... τζουγκράνα... τοῦ καρποῦ... καὶ...
φουκάκι... (ε.κουπα)... τοῦ καρποῦ... ἤσαν... ὅπως εἰς
τοῦ... κατωτέρω... μεβαῖον... ἐχειδιδόγραφοι...
ἤσαν... εἶδος... εἰδερνείας... ἐξ... χρίνας... μέ... ἐξ... λαβή.

Ὁ σχηματιζόμενος σωρὸς ἔχει σχῆμα στρογγύλον ἢ ἐπίμηκες ;
Προτοῦ ἀρχίστη τὸ λίχνισμα (ἀνέμισμα) πρὸς ἀποχωρισμόν τοῦ ἀχύρου

[illegible]

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΑΝ

- 3) Ποῖος λιχνῶ (ἀνεμίξει) ὁ αὐδρὸς, γυναῖκα· εἰδικὸς λιχνιστῆς ἐπ' ἀμοιβῇ ;
 λιχνῶ. ἡ. γυναικα.....
- 4) Πῶς λέγονται τὰ χονδρά τεμάχια τῶν σταχύων, τὰ ὅποια μετὰ τὸ
 λίχνισμα παραμένουν μετὰ τοῦ καρποῦ· (εἰς τινὰς τόπους καλοῦν-
 ται : κόντυλοι, κόμπια). Πῶς ἀποχωρίζεται ὁ καρπὸς ἀπὸ τοὺς κον-
 τύλους ἢ τὰ κόμπια ; Ποῦ συνηθίζεται νὰ γίνετα δεύτερον ἀλώ-
 νισμα διὰ τῶν ποδῶν τῶν ζώων, ὥστε νὰ ἀποφλοιωθῇ ὁ σῖτος κλπ ;
 τὰ...χονδρά...τεμάχια...τῶν...σταχύων...λέγονται...
 ὁκύνβαλα...ὁ...καρπὸς...ἀποχωρίζεται...μέ...
 τῶν...κόπανοι...τῶν...δεσμῶν...καὶ...τῶν...βουβῶν...
- 5) Πῶς γίνεται ἡ ζευῆξις τῶν ζώων διὰ τὸ δεύτερον, ὡς ἀνωτέρω, ἀλώ-
 νισμα ; Ποῦ ἀπαντᾷται τὸ ἀλώνισμα τοῦτο· πῶς λέγεται ; (Ἐν

Κρήτη: ξεβαβούλισμα καὶ καρπολώνεμα)· διὰ ποῖα δημητριακὰ συν-
ηθίζεται τοῦτο

... Δεύτερο... ἁλώνισμα... δέν... ἔχινετο...

- 6) Ἀφοῦ διὰ τοῦ λιχνίσματος (ἀνέμισματος) ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα,
πῶς γίνεται ἡ διαλογή τοῦ καρποῦ ἀπὸ τὰ μετ' αὐτοῦ παραμείναντα
χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχυῶν (τοὺς κοντύλους, κόμπια κ.ἄ.) ;

... Ἡ... διαλογή... τοῦ... καρποῦ... ἔχινετο... μέ-
... τό... δερμόνισμα... καὶ... τό... ξεβκ.ν.β.ἀ.λί.β.β.α.

Γίνεται τοῦτο κατὰ τὸ ἀνέμισμα, ἀπομακρυνομένων τῶν ξένων αὐτῶν
ύλων ὑπὸ γυναικὸς διὰ σαρώθρου· ἢ δι' ἄλλων μέσων, ὡς π.χ. κοσκί-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

κόσκινο λαβὴ δερμάτινο

κόσκινο ἢ ἀρυλός

δερμόν

νων με ὅπας διαφόρων μεγεθῶν· π.χ. μετὰ τὸ κόσκινον τὸ καλούμενον
κατὰ τόπους : βολίστρης, δερμόνι, δορμόνι, δριμόνι, ρεμόνι κλπ.

(Περιγράψατε λεπτομερῶς τοὺς ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ καὶ σήμερον) τρόπους χωρισμοῦ τῶν κόκκων τῶν δημητριακῶν ἀπὸ τὰ ἄχυρα καὶ τὰς ἄλλας ὕλας. Ἰχνογραφήσατε δὲ ἢ παραθέσατε φωτογραφίας τῶν ἐν χρήσει ἐργαλείων καὶ σκευῶν) *Δύο... περὶ α. ἡ...*

*καὶ... ἐν... ἔρριπταν... μέγα... εἰς... τοῦ... δερμνι... τοῖς...
μὴ... ἀποχωριζομένης... κόκκων... ἀπο... ἡ... ἄχυρα
καὶ... μέ... παλιν... θρομικές... κινῆσεις... τοῦ... δερμο-
νιστῶ... ἀπεχωρίζετο... ὁ... καρπὸς... ἀπὸ... ἡ... ἄχυρα*

- 7) Ὃταν ἐτοιμασθῇ, ὡς ἀνωτέρω, ὁ καρπὸς σχηματίζεται εἰς σωρόν ; Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεῖται; Χαράσσεται ἐπὶ τοῦ σωροῦ σταυρός ; Πῶς χαράσσεται καὶ ποία ἡ μορφή του. Μήπως ἐμπηγνύεται κατόπιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ σωροῦ τὸ ἐργαλεῖον τοῦ λιχνίσματος (θρινάκι, φτυάρι), ἐπακολουθεῖ δὲ καὶ προσκύνησις καὶ ἀσπασμὸς τοῦ σωροῦ ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ ;

Ὁχι... οὐδὲν... ἐκ... τοῦ... ἀνωτέρω... ἐξίνετο

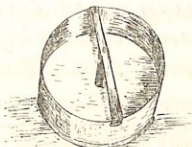
- 8) Ἄ λ λ α ἔ θ ι μ α προτοῦ νὰ μεταφερθῇ ὁ καρπὸς (σίτος, κριθή κλπ.) εἰς τὴν ἀποθήκην.

Δὲν... ὑψήρχαν... ἀλλὰ... ἐδίμα

- γ'.1) Ποῖαι ὀφείλαι πρὸς τρίτους ἔπρεπε νὰ καταβληθοῦν εἰς εἶδος ἀμέσως εἰς τὸ ἀλώνι· π.χ. ἡ δεκάτη, κοινῶς δεκάτισμα. Ποία ἦτο ἡ συνήθεια. Ἦρχετο ὁ δεκατιστὴς εἰς τὸ ἀλώνι; Μὲ ποῖον μέτρον (δοχεῖον) ἐγίνετο ἡ μέτρησις τοῦ σίτου, τῆς κριθῆς κλπ., διὰ τὴν εἴπραξιν ὑπὸ τοῦ δεκατιστοῦ τοῦ «δεκάτου». (Σημειώσατε τὸ ὄνομα τοῦ μετρητοῦ, τὴν

χωρητικότητα του εἰς ὀκάδας, εἰς κοιλὰ κλπ., παραθέσατε δὲ καὶ ἰχνο-
γράφημα αὐτοῦ· βλ. κατωτέρω σχετικὰς εἰκόνας)·

κ.α.τεβάρων 20
τὸ δ.ε.κ.α.τ.ι.ο.μα... εἰς 1 ὀ.ν. δ.ε.κ.α.τ.ι.ο.γ.ῆ... ἀμμένως... εἰς 16
ἀλῶνι... μέ... μέτρων... τὸ... ταχάρι... χωρητικότητος
10 1/2 ὀκάδες.....

μισκοίλη

κούβλος

2) Ποῖα ἄλλα βάρη κατεβάλλοντο εἰς εἶδος εἰς τὸ ἀλῶνι ;

α) τὸ παπαδιάτικο,

β) τὸ ἀγροφυλακιάτικο,

γ) τὸ γυφτιάτικο,

δ) τὸ ἀλωνιάτικο κλπ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Σημειώσατε τὰ ἐν χρήσει παλαιότερον μέτρα τῶν δημητριακῶν (ὄνομα,
χωρητικότης, σχῆμα, καὶ παραθέσατε ἰχνογραφήματα ἢ φωτο-
γραφίας αὐτῶν) κατεβάρων 20

τ.ι.κο, καὶ... τὸ... ἀγροφυλακιάτικο.....

...Ἐκτός... ἀπὸ... τὸ... ταχάρι... ἀχρησιμοποίητο 20

καὶ... τὸ... π.ν.ἀ.κ.ι. = 3 1/2 ὀκάδες.....

3) Ποῦ ἀπεθηκεύετο κατόπιν ἡ παραγωγή (ὁ καρπὸς) ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ
ἐντὸς τῆς οἰκίας (εἰς ποῖα δοχεῖα) ἢ εἰς ἀγρούς ἐντὸς εἰδικῶν λάκ-
κων ; (Σημειώσατε λεπτομερῶς εἰς ἐκάστην περίπτωσιν τὰς σχετι-
κὰς συνθηεῖας) Ἀπεθηκεύετο 20

... εἰς... τὰ... ἀμπάρια... μετὰ... ξύλινα... κιβώτια

... μέ... ἀπὸ... ἀνοιχτοκλειστούσαν...),

4) Τὸ ἄχυρον ποῦ ἀπεθηκεύετο. Εἰς ἀποθήκην (ἄχυρῶνα) ἐντὸς τοῦ
χωρίου ἢ εἰς τὸν ἀγρὸν καὶ παρὰ τὸ ἀλῶνι. Πῶς ἐγίνετο ἡ ἀποθή-

κευσις εἰς τὴν ὑπαιθρον ; ..Τ.ό...ἀχυρον...ἀπεδοθηκεύει
 ..εἰς...ἀποθήκην.(ἀχυρῶνα)...εὐρίεκομένην...ἐν
 ..παύ...χωρίου.....

- 5) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ
 θερισμοῦ ἀπὸ τοὺς καλυτέρους στάχυν ἢ μετὰ τὸ ἀλώνισμα ; ...

Ὡς...ἐπόρευς...ἔχρημα...οἰεῖτο...τό...εἰς...ἀρι...
 πάλ...ἦτο...καλὺν...ἀπὸ...τά...εἰς...ἀρι...
 ..ὡν...ἀλλ...χωρ...ῶν...τοῦ...ἰδιοκλήρου.

- 6) Μήπως ὅπου γίνεται ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου πρὸ τοῦ θερισμοῦ κατα-
 σκευάζεται τότε ἢ μετὰ τὸν θερισμὸν πλέγμα (πλεκτή) ἐκ σταχυῶν,
 τὸ ὅποιον ἀναρτᾶται εἰς τὸ εἰκονοστάσιον ἢ ὅπισθεν τῆς θύρας κλπ ; ..

Μετά...τόν...θερισμόν...κατεσκευάζετο...ἐν...πλέγῃ
 σχήματι...τετραγώνου...ἀναμαζόμενον...χρ...ν.

Πῶς λέγεται ἡ πλεκτή αὕτη ; Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς ποῦ φυλάσσεται.
 πρὸς ποῖον σκοπὸν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; (66) ...χρ...ν...
 66.εἰς...ἐν...τοῦ...εἰς...ἐν...μέρος...καρ...
 νον καὶ ἑφ...ἐπὶ ἐν ἔτος.

Δ'. ΕΤΗΣΙΑΙ ΠΥΡΑΙ

- α'. 1) Κατὰ ποίας ἡμέρας τοῦ ἔτους λαμβάνει χώραν κατ' ἔθιμον εἰς τὸν
 τόπον σας ἀνάμμα φωτιάς εἰς τὸ ὑπαιθρον. (Π.χ. παραμονὴ Χριστου-
 γέννων, ἑσπέρas 23 Ἰουνίου (Κληδόνου), Ἀποκρίes, πρώτη Μαρ-
 τίου, Πάσχα (κάψιμο τοῦ Ἰούδα), ἑσπέρas τῆς 31 Αὐγούστου κλπ.)

Φωτιά...ἀνάβονταν...καὶ...ἀνάβεται...ἀκόμη
 τίς...ἀποκρίes...τὸ...βράδι...δηλαδή...τῆς Κυριακῆς
 τῆς...Τυρινῆς...μέ...τό...φ...χ...
 ..

Εἰς ποίας ἡμέρας, ποῖαν ὥραν καὶ εἰς ποῖον μέρος ;

Η...φωτιά...ἀνάβεται...ἔχι...ὥρ...
 χ...
 ..
 ..
 ..

2) Πώς λέγεται ή φωτιά αὐτή; (π.χ. φανός, ἀφανός κλπ.).....

...ἡ...φωτιά...αὐτή...λέγεται...φανός.....

β'. 1) Ποιοί ἀνάπτουν τὴν πυράν; παιδιὰ, ἡλικιωμένοι, ποῖος ἄλλος;...

Τὴν...ἀνάβουν...τὰ...παιδιά.....

2) Ποῖος ἢ ποιοί συλλέγουν τὰ ξύλα, θάμνους κλπ. διὰ τὴν πυράν.

Τὰ κλέπτουν; Ἄν ναί, ἀπὸ ποῖον μέρος;...Τὰ...καυράδων

τὰ...παιδιά...εἰς...τοὺς...ἄμους...μέ...κλούτσους
ἀπὸ...τοῦ...δάσους...οἱ...δάμνοι...ἐλκας...κέδρα.

3) Πώς γίνεται ἡ συγκέντρωσις των. (Περιγράψατε λεπτομερῶς)

Μιά...ἐβδομάδα...ἐκωρίζουν...διπλ...τῆς
κυριακῆς...τῆς...Ἀποκριᾶς...τὰ...παιδιά...ἐγκεντρώ-
νται...ἐχέδον...καθ' ἡμέραν...καὶ...πληρο-
νουν...τοῦ...δάσους...κέδρων...καὶ...καυράδων...ἐκείδρα.

γ'. Ποῖαι αἱ συνήθειαι εἰς κάθε τόπον διὰ κάθε πυράν;

1) Προσευχαί, διάφοροι ἐπικλήσεις, ἑορκία, ἄσματα, κρότοι, θόρυβος.

Καταγράψατε τὰ σχετικὰ κείμενα.....

Ἄφω...ἐγκεντρωθῇ...ὁ...ὁ...μαχαλῆς...ἐν...
νιά...ἐν...ἀπὸ...τοῦ...φανός...νέοι...νέες, χέροι καὶ
χρῆς...πολλοί...φορές...πιδόνουν...χαρὸς...καὶ...τραγου-
δοῦν...καὶ...χερῶν...ἐκείδρα...ἐκείδρα καὶ χερῶν

2) Πηδήματα, χοροὶ γύρω ἀπὸ τὴν πυράν. (Περιγραφή λεπτομερῆς)

Πολλοί...νέοι...ὄντων...πρωτοβραχύνουν...τὰ
βράδυ...ὅτε...φανός...πιδόνουν...ἀπὸ...ἐκείδων...φωτὰ-
ζονται...ψύλλοι, ψύλλοι...χρῆς...νὰ...καὶ...οἱ
ψύλλοι...καὶ...μετὰ...πιδόνονται...ὅτε...χορὸς ἢ
τραγονδοῦν, ἀπ' ἑξῆς.

- 3) Τί καίονται εἰς τὰς πυρὰς αὐτάς· (κάψιμον τροχοῦ ἀμάξης, λουλουδιῶν τοῦ Μάρτη, τοῦ στεφάνου τῆς Πρωτομαγιάς κλπ.)

Ἐκτός... ἀπό... τὰ κέδρα... δέν... καίονιν...
 τί ποτε... ἄλλω...

- 4) Καίονται (ἢ ἐκαίοντο) ὁμοιώματα· π.χ. κατὰ τὸ Πάσχα ὁμοίωμα τοῦ Ἰούδα· (περιγράψατε λεπτομερῶς)

Ἰούδα

- 5) Παραθέσατε λεπτομερῆ περιγραφὴν τοῦ ἐθίμου εἰς τὸν τόπον σας

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Σπορά

Ἀρχές τοῦ μηνὸς Σεπτεμβρίου. Τὰ μάτια τοῦ γεωργοῦ στρέφονται ὅλο πρὸς τὸν οὐρανὸ καὶ ἔρευνούν προεκτείνοντες τὸν φθινοπωριάτικο ὄριζοντα, μήπως κανένα εὐννεφὸ ἐκπληρώσῃ τὴν ἐπιθυμίαν του βρέχοντας καὶ ποτίζοντας τὴν διψασμένη γῆ. Καὶ τότε, μὲ τὴν εὐλογία τοῦ Θεοῦ, ἀρχίζει τὸ κοπιαστικὸν τὸν ἔργον.

Τὰ εὐννεφα εἶναι ἔτοιμα. Τὸ ξύλινο ἀλέτρι, μὲ τὸ ἐνὶ παραφυμένον εἰς ὁδοῦν, ὁ ζυγὸς, οἱ ξύλινες ξέρτες, τὸ κλῦρ(ι), ἡ ξιδάλ(ι) γιὰ τὸ τσούψμα(κέντρισμα) τῶν βοδιῶν καὶ γιὰ τὸ ξύσιμο τοῦ ἀλετριοῦ. Σὲν ὁραχθῆναι ὁ τόπος ἀπὸ τὰ νερά τοῦ πρώτης βροχῆς, πρῶτῃ-πρῶτῇ μὲ τὴν χυνοῦκα του ἢ μὲ τὸ μεγαλύτερον παιδί φορτώνει τὰ εὐννεφα εἰς γαῖδρον καὶ τὸ ἑπὶ εἰς ἓνα ἄλλο ζῷον. Τὸ καὶ παίονταί. Τὸ ψωμί καὶ τυρὶ ἢ ἄλλο πρῶτον φαίνεται εἰς τὸν τροχὸν καὶ ἓνα δεμάτι, καλαμκιά, (κορμὸς καὶ φύλλα καλαμκίου) γιὰ τὰ βόδια ξεκινᾷ γιὰ τὸ χωράφι. Μπροστὰ πηχύνουν τὰ δύο βόδια, καὶ πῖον ἀκολουθεῖ τὸ φορτωμένον μὲ τὸ ἑπὶ εἰς ἓνα βόδιον ζῷον καὶ τὸ ἄλλο μὲ τὰ εὐννεφα. Τὸ φορτιὸν τοῦ δὲν εἶναι καὶ τόσο ἑλαφρὺ ἀλλὰ οὕτε καὶ κανονικόν. Ἀπ' γῆ μὴ μεριά τὸ ἀλέτρι φορτωμένον μὲ τὴν οὐρά καὶ τὸ κόντευον πρὸς τὰ ἑμπρὸς καὶ μὲ τὸ γεγῆρτον πρὸς τὰ πῖον πὺν σχεδὸν θραρνίζεται. Ἀπ' τὴν ἄλλῃ μεριά ὁ ζυγὸς, ἡ ξιδάλ, τὸ τσαπί, ἡ μπούκλα μὲ τὸ νερό, ὁ τροχὸς μὲ τὸ φαί καὶ τὸ ψωμί καὶ τὸ δισάκι γιὰ τὴν σπορά. Στὸ μεσοδιάστημα φορτωμένον τὸ δεμάτι μὲ τὴν καλαμκιά.

Ὁ γεωργὸς κρατεῖ εἰς ἓνα χεῖρ τὸ τσεκούρι καὶ εἰς ἄλλο χεῖρ ἔχει περασμένον τὸ γεγῆρτον ἀπ' γῆ λουρίδα, γιὰ νὰ ἐπιδιορθώσῃ τὸ ἀλέτρι του.

Φτάνουν στο χωράφι, ξεφορτώνουν τα ζώα στο θυμέο, πού
 θ' αρχίσει το ἔργημα καὶ ἡ εμπορὰ τοῦ χωραφιστοῦ, καὶ μετὰ
 ἔρευνά τοῦ χωράφι μετὰ μιὰ γρήγορη ματιά. Μετὰ βράζει
 τὸ σπόρο ἀπὸ τὰ σακκιά στοῦ διαδάκι καὶ μετὰ ἀρχαὶ καὶ
 μετὰ κανονικά βήματα ἀρχίζει νὰ σπέρνῃ στὰ πεταχιά τοῦ
 σπόρου στοῦ χωράφι.

Ἐπειτα πιάνει καὶ τὰ δύο βόδια καὶ τὰ φέρνῃ νὰ τὰ
 ζήψῃ στοῦ θυμέο ὅπου ἔχει ξεφορτώσῃ τὰ βύφηρα. Βά-
 ζουνε τὸ ζυγὸ στοῦ λατοῦ τῶν βοδῶν ἕτσι ὥστε οἱ ζέβρες
 νὰ τὸν ἀγκυλιάσουν ἀπὸ τὰ πλάγια καὶ μετὰ τίς δένουν
 μετὰ χοινί (ζεβρόσκου) στοῦ κάτω μέρος. Περνᾶνε τὸ κλῦρι
 στὴν τρίπα πού βρίσκεται στὴ μέση τοῦ ζυγοῦ καὶ τὸ βρε-
 ρεῖνουν μετὰ τὴν μπουνκίδα. Μετὰ περνᾶνε τὸ θυμάρι
 μέσα στοῦ κλῦρι καὶ βάζουνε ἕνα καρφὶ χοντρό νὰ
 ἐκαστῇ τὸ κλῦρι καὶ νὰ τὸ παρᾷ πρὸς τὰ ἑπτὰ μέ-
 τη, ὅπου τὸν ἔχουνε τὸν βοδῶν τὸν ἀπὸ τὸν

Πρὶν ἀρχίσῃ νὰ ὀρχῶνται ὁ γεωργὸς χυρίζει πρὸς τὴν
 ἀνατολήν, ἀποκαλύπτεται, καὶ εἶναι τὸ στωρὸν τοῦ. Μετὰ
 φέρνῃ στὰ δύο τοῦ χέρια γιὰ νὰ μὴν χλωρᾶνε, πιάνῃ
 μετὰ τὸ ἀριστερὸ τὴν ξιάρι καὶ μετὰ τὸ δεξιὸ τὴν νουρά (αὐρά)
 ἀπὸ τὸ ἀλῆρι, τῶσφά (κυρτίζει) τὰ βόδια, παρὰ μετὰ τὸ
 πόδι στοῦ κούτσουρο τοῦ ἀλῆριος γιὰ νὰ μπῇ τοῦτο μέσα
 στοῦ κῶμα καὶ ἀρχίζει τὸ ἔργημα. Σὲν ἔλθῃ τὸ μεσημέρι,
 φέρνῃ στοῦ χωράφι καὶ ἡ πίττα πού τὴν φέρνῃ ἕνα ἄλλο
 ἄτομο ὡς ἀποφενάας. «Κάλως κάμεις», εἶναι ἡ πρώτη εὐχή,
 «Κάλως ἤρθεις», ἀνταπαντᾷ ὁ γεωργός. — Πῶς πάει τὸ χωράφι.

Κάθονταν στὸν ἴκιο τοῦ δένδρου, ἔσω καὶ νη ζίσῃ,
 καὶ ἀρχίζουν νὰ τρώνε. Τὰ βόδια ἢ τὰ λύνουν ἀπὸ τὸ
 ζυγὸ ἢ ζεμένε ἀλλὰ μετὰ τὸ ἀλῆρι ἀκουμπισμένο στὴ γῆ,
 τρώνε τὴν κοιλιακιά πού τὰ ἔρριξαν. Μετὰ τὸ φαγητὸ

άνθρωποι και ζώα ξεκουρίζονται λίγο και συνέχεια
ξαναρχίζουν τη δουλειά.

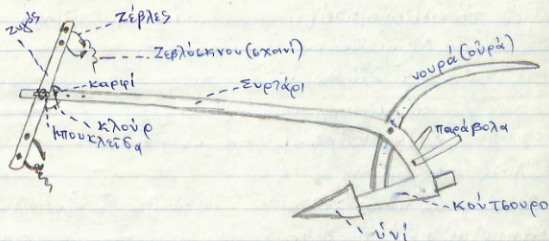
Το βράδυ άμα τελειώσει το χωράφι ξεξενούνε, ξεκου-
ρίζονται πάλι λίγο, φορτώνουν τα γούερα και ξεκιν-
νουν πάλι για το χωριό. Εάν δύν έχει τελειώσει
το χωράφι αφήνουν τα γούερα εκεί για να ξαναβούν
την άλλη μέρα.

Αυτή η εργασία γίνεται κάθε μέρα μέχρι να τελειώ-
σει η επορά.

Δύο κυρίως κατηγορίες δημοτικακών καλλιγραφιώνται,
ήτοι γιγνρά και θραυρόσιος. Μια γη ευκοφιδή του
θραυρόσιου χωρίς να όρχωδη το χωράφι σπέρνεται κατ'ε-
θείον με γιγνρά. Η καλλιέργεια των γιγνρών - θραυρο-
σίον γίνεται έναλλάξ, εν γένει στο χωράφι.

Η περιγραφή αυτή της καλλιέργειας θραυρόσιου και
γιγνράς κατά τα έτη 1955 και 1956.

Η καλλιέργεια θραυρόσιου και γιγνράς αρχίζει να προ-
βλεπείται από το 1955 και εντεύθεν. Σιδυράν
προτρον, μονότρον από το έτος 1930 και εντεύθεν. και
το ξύλινον προτρον από το 1930.

Θερίσιμος

Ὁ θέρος ἄρχιζε ὁποιαδήποτε μέρα τῆς ἐβδομάδας ^{ἐκτός} ἀπὸ μέρα Τρίτη. Ἐθέριζαν μὲ «δανκός», (θανεικές). Δηλαδή μία ἢ δύο μέρες ὠρισμένα μέλη μισῶς αἱ γεωργικῆς οἰκογενείας ἔθερίζον ἐνὸς χωράφι ἄλλου γεωργοῦ, ὁ ὁποῖος ὑποχρεώνονταν νὰ ἐργασθῇ ἐξ ἴσου μὲ τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας τὸν ἐνὸς χωράφι τῆς αἱ οἰκογενείας. Ὁ θέρος ἦσαν δύσκολη δουλειά, μέσα ἐνὸς λιποῦρι τοῦ καλοκαιριοῦ. Μαί ὡς τὸ-60 καὶ οἱ θερίζοντες ἔπαιρναν τὰ μέτρα τους. Οἱ χυνοῦ-κες τυλιγμένες μὲ τὰ ἄσπρα μαντήλια (τσιουβρέδες) ἐνὸς κεφάλι ἀπέκρινον τὸ καύσιμο καὶ τὸ μαύρισμα τοῦ προσώπου. Οἱ ἄνδρες ἔβιναν ἐνὸς μέση τὸ ζνάρ (ζωνάκι) γιὰ νὰ μὴν πονᾶνε ἐνὸς μέση. Στὸ κεφάλι, κάτω ἀπὸ τὸ ἐκπέλο ἔβαζον ἓνα χειροκάνηλο ὡς ἡδύον ὥστε νὰ ἀπλῶνι καὶ πρὸς τὰ πλάγια καὶ πρὸς τὸ πᾶν τοῦ λαιμοῦ καὶ νὰ τοὺς προφυλάγῃ ἀπὸ τὸν ἥλιο. Μὲ ἐπὶ τῇ ζιζιγίᾳ δὲν τοὺς ἔλλειπε καὶ τὸ τραγούδι:

Μιά μάννα ¹ δεκαοχτὴ χρονῶν | τί κάνει τὸ παιδάκι μου
θερίζει τὸ κριθάρι | τὸ δαχτυλο βυζαίνει
κι ὅλον τὸ νοῦ τῆς ἔβαζε | κι ἡ πιδεράμ' ἡ ἀλυσιγ
γιὰ τὸ μαρκαρινάρι | μὲ τὴν τριχιά τὸ δένει

Λίγο ἀκόμα ² χυιόκα μου

καὶ θάρω νὰ ἐξέπαιρ

κι' ὅλη τὴ νύχτα Γιώργο μου

ἐνὸς κόρφομ' ὅτε ἐξέβαλιν.

Ἄλλο τραγούδι:

Ἀνάθεμα ποῖος ζήλευε

ἀμπέλια καὶ χωράφια

δὲν ζήλευε μιά λιχερή

ξανθὴ καὶ μαυρομάτα

Ποὺ θέριζε ² ἐμπόληνη

κι' ἀπ' τὸ νερό σκαθίνην

καὶ γιν' ὁ διαβάτης πέφοναχα

καὶ τὴν καλημεροῦσαι.

κόρη· πού είναι ο άντρας σου
και μοναχιά θερίζεις;

ο άντρας μ' είναι γίνω ξενισιά
και μή μέ συνερίζεις.

Κοι όταν ο ήλιος κατέβαινε αρκετά απ' τα μεσούρανα
κονιά κατά το δειλινό, άρχιζον το τραγούδι:

"Ηλιε μου γιατί άρχηες

νά πας νά βασιλέψης

και τυραννάς τους θεριούς...

Ένας απ' τους άνδρες μαζί με μερικούς άλλους θεριούς
συνήθως χυνάκες, έδενε τα δερμάτια με χιρόβολο και
μή τον κλιτενίκο, μέχρι όταν τελείωναν οι χερίες.

Εβράδιαζε και οι θεριόται έπαιρναν το δρόμο
του χυριόμου. Τη τελευταία ώρα όταν έτελειωναν

όλα τα χυράφια οι θεριόται έδέναν στα σωτριά
ένα τριάχτο του χυράφιου που το έλεγαν δράκιο,

Από το ετάχνα τον έπιασαν το χτένι και το έτεπο-
θετούσαν μέσα στο επίτι, όταν το κρατούσαν έως την
άλλη χρονιά που άρχιζε ο νέος έτος.

Αφού έτελειωναν και αλώ το χυράφι έτετούσαν
πρός τα επάνω τα δερπάτια και φώναζαν:

«τοῦ χρόνου τόσαι νά γιν' τα βάρια μας»

Τόπος: Καλυράχη Γρεβενών

όνονα πληροφορητοῦ: βασιλεὺς

ἐπώνυμον: Ρόβας

ἡλικία: 56 ἔτη

Γραμματικαὶ γνώσεις: Β' βαθμ/ταξιὸν Γυμνασίου

Τόπος γεννήσεως πληροφορητοῦ: Καλυράχη.

Συλλογείς (Κωνσταντὸς Ζεμπιλῆς, διδάσκαλος. Ἡ συλλογὴ αὐτὴ γέ-
νητο ἀπὸ 15 ἰανουαρίου - 10 φεβρουαρίου).